

Twello neemt deel aan de

Entente Florale 2018

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING VAN HET BELEID	2
1. RUIMTELIJKE VISIE EN KWALITEIT	6
2. CULTUURHISTORIE EN ERFGOED	10
3. STEDELIJKE GROENSTRUCTUUR EN BUITENINRICHTING	16
4. LANDSCHAP, ECOLOGISCHE KWALITEIT EN BIODIVERSITEIT	20
5. GEZONDE LEEFOMGEVING EN RECREATIE	24
6. DUURZAAMHEID, MENS, MARKT EN MILIEU	28
7. COMMUNICATIE EN PARTICIPATIE	33

SAMENVATTING VAN HET BELEID

Het dorp Twello ligt tussen de hoge zandgronden van de Veluwe en de uiterwaarden van de IJssel, midden in een groen gebied van grote landschappelijke en cultuurhistorische waarde. Het is een plek met aantrekkingskracht.

De eerste sporen van bewoning op de zandruggen bij Twello dateren van duizenden jaren terug, het huidige dorp stamt uit de Middeleeuwen. In het open gebied rondom het dorp werden na 1800 fraaie buitenplaatsen aangelegd door vermogende families uit nabijgelegen steden als Deventer en Zutphen. Nu is de aanwinst van landgoederen rondom Twello een trekpleister voor mensen die rust en ontspanning vinden in het parkachtige landschap. Bijvoorbeeld voor bewoners van de omliggende steden die 'het groene hart van de stedendriehoek' komen opzoeken.

Ondernemerschap

Twello is met circa 12.000 inwoners het grootste dorp in de gemeente Voorst, een kern met veel bedrijvigheid. De menging van wonen en werken is historisch gegroeid en bepaalt mede het karakter van het dorp. Rondom Twello liggen uitgestrekte landgoederen en landerijen, vaak beheerd door agrarische ondernemers. Op de indus-trieterreinen aan de zoom van het dorp vinden we een groot aantal bedrijven, deels gericht op de agrarische sector, veelal innovatief en perspectiefrijk. De zorgsector is omvangrijk, enkele oude landgoederen hebben een nieuwe functie gekregen als zorginstelling. Door de aantrekkingskracht van het dorp en de groene omgeving trekt Twello bovendien veel recreanten, een belangrijke bron van inkomsten voor de bewoners. Kortom, Twello is een groen en actief dorp.

Het dorp wil dorps blijven

De bevolking van Twello neemt gestaag toe. De centrale ligging tussen Apeldoorn, Deventer en Zutphen helpt daarbij. Het dorp is goed bereikbaar via twee snelwegen (op circa een uur rijden van de Randstad) en heeft een eigen station aan de spoorlijn van Apeldoorn naar Deventer.

Twello ligt tussen grote steden, maar zelf is het dorps. En dat wil het blijven. Alles in deze gemeenschap is gericht op 'de menselijke maat' en op direct contact met het groene buitengebied.

Vanaf de Middeleeuwen leefden mensen hier in kleine nederzettingen rondom lapjes vruchtbare grond ('éénmans-essen'), omringd door hagen en houtwallen, nabij beken die het heldere water van de Veluwe door het landschap voeren. Dat levert karakteristieke ruimtelijke kwaliteiten op: een kern waarin wonen en werken worden gecombineerd, grote boerderijen en landhuizen in het buitengebied met een typerende inrichting van landerijen en erven, hier en daar een vrijstaande woning. Die ruimtelijke kwaliteiten zijn eigen aan het gebied rondom het dorp.

Noaberschap en betrokkenheid

De mensen zijn de grootste kracht van Twello. Mensen kennen elkaar en ontmoeten elkaar regelmatig, bijvoorbeeld in een van de vele (sport)verenigingen. De onderlinge verbondenheid is sterk. Veel vrijwilligerswerk, veel mantelzorg, veel 'noaberschap'. De mentaliteit van 'elkaar helpen' die ontstond in de oude marken en buurschappen is hier nog altijd voelbaar.

Dat beïnvloedt ook de relatie tussen bewoners en overheid.

Raad en college van de gemeente Voorst (waar Twello al 200 jaar deel van uitmaakt) zoeken niet de confrontatie met elkaar en met de burgers, maar gaan in overleg en streven naar consensus.

Het gemeentelijk beleid laat veel verantwoordelijkheid bij de samenleving en mikt op versterking van de onderlinge betrokkenheid. Kortom, de aanpak die de Omgevingswet voorstaat is in deze gemeente al bijna vanzelfsprekend. Het gemeentelijk beleid is bovenal richtinggevend en inspirerend. Beleidsstukken van de gemeente Voorst worden steeds korter en kernachtiger en ook meer beeldend (een recent voorbeeld is de Woonvisie Aantrekkelijk Voorst 2025). Rond thema's als landschap, groenstructuren, leefomgeving en ecologie is er een krachtige wisselwerking tussen gemeente en burgers. U zult in de volgende pagina's vaak tegenkomen dat plannen worden gesmeed in samenspraak met vrijwilligers, verenigingen, instellingen en ook door hen in praktijk worden gebracht.

De kracht van de Voorster werkwijze

Twellonaren hebben een groen hart. In het dorp is al meer dan vijftig jaar de Stichting Dorpsverfraaiing Twello actief, een vrijwilligersorganisatie die zich (zonder ooit aan de overheid om subsidie te vragen) inzet voor een groene leefomgeving en initiatieven neemt om het milieu te verbeteren, zwerfvuil tegen te gaan en vandalisme te voorkomen.

Maar zoals overal in Nederland wordt ook in Twello van vele kanten een beroep gedaan op 'groen' en 'blauw', op ruimte en landschap in het dorp en daaromheen. Soms conflicteren die claims met elkaar, soms moeten claims worden afgewezen omdat natuurwaarden en ecologie voorrang verdienen, in andere gevallen ontstaan juist kansen om ruimtelijke kwaliteiten te versterken.

Wanneer bewoners, ondernemers, ontwikkelaars een initiatief willen nemen gaan ambtenaren en bestuurders met hen rond de tafel zitten om hun wensen en belangen samen te brengen met het publieke belang van een goede leefomgeving. Met elkaar worden de beste oplossingen ontwikkeld.

De interne organisatie van de gemeente weerspiegelt die aanpak: een collegiale manier van werken met zo weinig mogelijk hiërarchie, een platte en flexibele organisatie-structuur en een integrale aanpak. Een goed voorbeeld van onze werkwijze is het Platform Ruimte, waarin ambtenaren vanuit verschillende beleidsthema's bij elkaar komen om nieuwe plannen en initiatieven zo goed en zo snel mogelijk in te passen. Water, landschap en groen worden benaderd in samenhang met alle andere relevante aspecten.

Hoofdstuk 1

RUIMTELIJKE VISIE EN KWALITEIT

Twello ligt middenin ‘het groene hart van de Stedendriehoek’ in een uitgestrekt landelijk gebied dat wordt gekenmerkt door rust en stilte. Hoe gaan we om met ruimtelijke vraagstukken in de kernen en in het landschap, hoe versterken we de kwaliteiten daarvan en voorkomen we ongewenste ontwikkelingen?

De nieuwe Ruimtelijke Toekomstvisie van de gemeente benoemt de elementen die samen onze identiteit vormen. Dit zijn de elementen die wij willen behouden en waar mogelijk versterken. Gezamenlijk leveren zij een profiel op, waar nieuwe ontwikkelingen in onze gemeente op moeten aansluiten.

- De kwaliteit van ons landschap
- De bijzondere cultuurhistorie
- De dorpse schaal van de kernen
- De krachtige sociale samenhang in onze gemeente
- De wens en de noodzaak om onze ruimtelijke, economische en sociale kwaliteiten toekomstbestendig te maken (duurzaamheid)

De Ruimtelijke Toekomstvisie is tot stand gekomen op basis van een uitgebreid participatietraject – zie bijvoorbeeld het Inspiratiedocument, gemaakt door geïnteresseerde inwoners uit de Voorster samenleving, dat ten grondslag lag aan de nieuwe visie. De werksfeer van de Visie is door de gemeenteraad gesteld op vijf tot tien jaar, met de mogelijkheid om de bijbehorende uitvoeringsagenda jaarlijks aan te passen aan nieuwe ontwikkelingen.

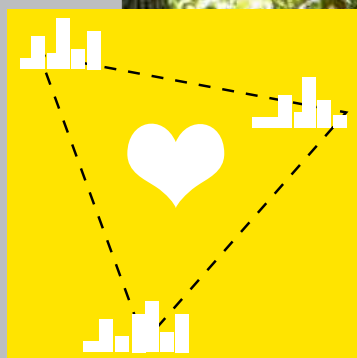

In de Ruimtelijke Toekomstvisie worden strategische keuzes gemaakt die voortkomen uit bovenstaande profiel. Wij noemen er hier twee:

In de kernen is verdichting mogelijk, in het buitengebied alleen onder strikte voorwaarden. De bestaande ruimtelijke verhoudingen met de kernen en de boerenerven in het buitengebied, met hier en daar een losstaande woning, willen wij behouden en waar mogelijk versterken.

Waar mogelijk kiest de gemeente binnen de kernen voor transformatie en herstructurering van al bebouwd gebied. Inbreiding heeft prioriteit, door “kleinschalige toevoegingen van kwalitatief goede woningen en gewenste woonmilieus”.

Verdichting op dorpse wijze

Hoe brengen wij inbreiding en transformatie in de praktijk? In het Stationskwartier bij het treinstation van Twello (onderdeel van de 'Spoorzone') is gekozen voor verdichting. Een uitdaging voor een dorp dat zijn dorpse karakter wil bewaren. De herontwikkeling van een oude bedrijfslocatie langs het spoor vond plaats onder het motto 'Twello: ABC van een dorp'. De vormgeving van de verschillende delen van de wijk is zodanig gekozen dat het informele, dorpse karakter van het gebied gehandhaafd is gebleven. Dat is mooi zichtbaar in het nieuwe wijkje De Veldjes waar de contouren van de oude gemeentekwekerij nog steeds zichtbaar zijn in de dorpse ervenstructuur.

- Wij zijn terughoudend met nieuwe bedrijvigheid in het buitengebied, bijvoorbeeld wanneer agrarische bebouwing vrijkomt. Het karakter van de plek en omgeving moet behouden blijven.

In de agrarische sector, onverminderd belangrijk in de ommelanden van Twello, treedt een voortdurende schaalvergroting op. Voor overbodig geworden bedrijfsgebouwen dreigt leegstand. Soms betreft het karakteristieke oude boerderijen die we uit cultuurhistorische overwegingen willen behouden. Een oplossing kan zijn dat leegstaande boerderijen en stallen in het buitengebied een nieuwe bestemming krijgen die goed kan worden ingepast in het landschap. Ons streven is dat het karakter van de plek leidend is bij het herontwikkelen van locaties.

Sinds 2009 werken we met de Notitie Ruimtelijke Kwaliteit Veranderende Erven. Elk erf is uniek, stelt de notitie, die uitgangspunten en randvoorwaarden geeft om bij

functieverandering van erven te komen tot behoud en liefst versterking van de landschappelijke waarden. Met behulp daarvan zijn in het buitengebied rond kernen als Twello met eigenaren en bewoners meerdere functieveranderingen gerealiseerd waar landschap, water en groen tot een samenhangend geheel zijn gebracht.

Kwaliteit en schoonheid als basis

Ruimtelijke kwaliteit is leidend bij ontwikkelingen in de gemeente Voorst. Kwaliteit, en dus ook schoonheid, als basis. Dat gaat verder dan architectuur en welstand. Bij iedere afwijking van het bestemmingsplan vraagt de gemeente steevast: wat levert het op, ruimtelijk, landschappelijk en/of maatschappelijk? Om het proces richting kwaliteitsverbetering dat vervolgens op gang komt te ondersteunen is er sinds 2012, naast de bestaande externe welstandscommissie, een ervaren gemeentelijk bouwmeester aangesteld die zich richt op stedenbouw, cultuurhistorie en ruimtelijke kwaliteit.

CULTUURHISTORIE EN ERFGOED

 De kern Twello telt 32 Rijksmonumenten, waaronder de Dorpskerk uit de 15e eeuw, en daarnaast nog tientallen gemeentelijke monumenten, waarvan de oudste uit de zeventiende eeuw stammen. Deze rijkdom weerspiegelt eeuwen aan cultuurhistorie, waarbij natuurlijke omstandigheden een grote rol speelden. Zo zijn de monumentale woongebouwen van de landgoederen vaak gebouwd op een verhoging (een 'zandopduiking') in het landschap, met vergezichten naar open polders en parkachtige bosschages in de lager gelegen gebieden. In onze gemeente gaan 'groen erfgoed', 'blauw erfgoed' en 'gebouwd erfgoed' vaak samen – groen en water maken vaak deel uit van het monument.

Wij hechten veel belang aan landschap en cultuurhistorie, zoals ook blijkt uit de jarenlange, intensieve samenwerking met het Gelders Genootschap die altijd adviseren waar het monumenten en landgoederen betreft. Ook voor de cultuurhistorische paragraaf in bestemmingsplannen wordt hun deskundigheid altijd ingezet.

Voordat er gebouwd kon gaan worden in de nieuwe woonwijk 'Achter 't Holthuis' in Twello is daar uitgebreid archeologisch onderzoek gedaan van de bodem. Dit leverde veel informatie op over de bewoningsgeschiedenis. De oudste sporen (huisplattegronden) die zijn aangetroffen dateren uit de Midden Bronstijd (vanaf 1800 voor Christus). Ook zijn sporen uit de Vroege IJzertijd (vanaf ca. 800 voor Christus) gevonden zoals kringgreppels, overdekt door sporen uit latere perioden zoals de Romeinse tijd en de vroege

Middeleeuwen. Ze laten zien dat het huidige Twello al eeuwenlang intensief bewoond wordt.

De plaatsen in en rond de kern Twello die van archeologisch belang zijn, of waar vermoedelijk waardevolle sporen kunnen worden gevonden, staan aangegeven op de Archeologische beleidskaart. Voor bewoners en ondernemers met bouwplannen heeft de gemeente een folder samengesteld die duidelijk maakt wanneer archeologisch onderzoek van de bodem noodzakelijk is en welke stappen ze daarvoor moeten doorlopen.

Monumentale landgoederen en buitenplaatsen

De naam Twello betekent in het oud-Nederlands 'tussen twee bossen' en die naam is nog altijd terecht. Ten zuiden van het dorp vinden we de bossen van landgoederen als Grote Noordijk en de Steltenberg. Aan de noordkant liggen buitenplaatsen met namen die de fantasie prikkelen: Hunderen, Kruisvoorde, Bruggenbosch, de Parckelaer, Sterrebosch.

"Hunderen bij Twello in Gelderland. Eldorado: Hoge ruisende bomen. rododendronhagen, stroken dicht struikgewas rondom een grasveld, slingerpaden tussen het loof, die telkens uitzicht boden op weilanden en akkers. Eldorado, ook binnen het grote huis, met opkamers, alkoven, gangen en trappen en diepe kasten, en een immense zolder vol schuilhoeken onder de balken". Zo beschreef Hella Haasse in haar grote roman Heren van de Thee het landgoed Hunderen, eigendom van de familie van Kerkoven, rijk geworden door plantages in de Oost.

Voor veel eigenaren is het een strijd om de landgoederen in stand te houden, terwijl ze een belangrijke bijdrage leveren aan de kwaliteit van natuur en landschap rondom Twello (en daarmee aan de aantrekkelijkheid van het dorp). Het gemeentelijk beleid voor bestaande en nieuwe landgoederen heeft vorm gekregen in een werkmethode waarbij de levensvatbaarheid planologisch wordt ondersteund (bijvoorbeeld door wonen, werken of recreëren op het landgoed mogelijk te maken). Behoud en herstel van het landschap is altijd een voorwaarde, waar nodig ook de restauratie van monumentale gebouwen. De gemeente heeft hiermee goede ervaringen, zoals bij het rijks monumentale, industriële landgoed Klarenbeek en het grote, eveneens door het rijk beschermde landgoed De Poll met daarop de inmiddels geconsolideerde

 kasteelruïne de Nijenbeek. Hier zijn belangrijke restauraties tot stand gekomen en werd veel groen hersteld. Het beleid is ook bedoeld voor nieuwe landgoederen, met als belangrijke voorwaarde dat ze goed toegankelijk moeten zijn voor het publiek.

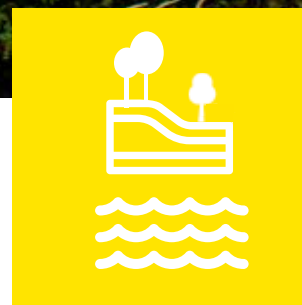
Verbinding zoeken met de IJssel

De IJssel als mooiste rivier van Nederland is een belangrijke landschappelijke 'drager' in de gemeente, met veel natuurwaarden. De IJsselvallei is bovendien rijk aan monumenten en landgoederen, die de basis kunnen vormen voor (extensieve) recreatie in het gebied. Daarvoor moet de rivier en het gebied eromheen beter toegankelijk en 'beleefbaar' worden gemaakt. Een voorzet daartoe biedt de interactieve presentatie IJsseldijk & Uiterwaarden: Cultuurhistorische waarden in beeld.

Terwoldse Bandijk

Hét cultuurhistorische pronkstuk in de gemeente Voorst is de Terwoldse Bandijk. Het betreft een kilometers lang dijklint met veel monumentale panden en boerderijen. Ze vormen een harmonieus geheel met het spectaculaire IJssellandschap. Naast de uiterwaarden trekken de fraaie oude erfbepantingen en boomgaarden met hoogstamfruitbomen de aandacht. Om het karakter van dit unieke gebied te bewaren en te versterken, is een aantal jaren terug het project Bandijk gestart. Een project waarbij oude boerderijen werden opgeknapt en waar nieuwe functies voor zijn gezocht. Door een integrale, gebiedsgerichte aanpak, waarbij landschap, cultuurhistorie, economische bedrijvigheid en toerisme gezamenlijk aan bod zijn gekomen. Het motto 'behoud door ontwikkeling' is hier in de praktijk uitgevoerd. Nu staat de gemeente aan de vooravond om een dergelijk plan gezamenlijk met de inwoners van het noordelijk gelegen Nijbroek uit te voeren: project Polder Nijbroek.

Hoofdstuk 3

STEDELIJKE GROENSTRUCTUUR EN BUITENINRICHTING

De kern Twello heeft ruim 41 ha gemeentelijk groen te bieden en meer dan 8000 bomen. Over het dorps hart van Twello zijn diverse studies gemaakt die beogen om onevenwichtigheden, veroorzaakt door de ontstaansgeschiedenis van het dorp, op te vangen. De ruimtelijke verkenning van het dorps hart van Twello suggereerde aanpassingen in de structuur van de bebouwing, de indeling van de openbare ruimte en de groenstructuur in de dorpskern. Deze verkenning werd gevolgd door de zogeheten Inspiratielaag bij het bestemmingsplan voor het centrum van Twello. In dit inspiratiedocument wordt opgemerkt dat het centrum ondanks de rijkdom aan bomen toch 'stenig' oogt en wordt het toevoegen van hagen en groenstroken voorgesteld om het dorpse karakter van het centrum te benadrukken.

Groene uitleglocaties

De vraag naar woonruimte is groot in Twello. Tot voor enkele jaren werd in deze vraag voorzien door nieuwe wijken ('uitleglocaties') aan het dorp toe te voegen, met veel aandacht voor de waarde van het aanwezige groen.

Dit is bijvoorbeeld goed zichtbaar in de wijk Achter 't Holthuis: al het bestaande, waardevolle groen zoals bomen, struiken en bossingels is met zorg gehandhaafd. De paden, lanen en hagen van een oud landgoed maken prominent deel uit van de groenstructuur. Het nieuwe groen is aangelegd ruim voordat de bewoners hun huizen in de wijk betrokken, waardoor de structuur van wadi's, bomen, singels en hagen voor hen direct helder was. Zo maakten wij duidelijk: hier zet de gemeente op in!

Terwijl Achter 't Holthuis werd ontwikkeld is ook nieuwe natuur aangelegd, compleet met recreatieve zones, direct te bereiken voor bewoners van de wijk. Deze nieuwe natuur is aangelegd op voormalige landbouwgronden en integraal mee ontworpen. Ze sluit direct aan op de Ecologische Verbindingszone De Fliert, rondom een oude beek.

De Schaker is naar verwachting de laatste uitleglocatie van Twello. Ook hier is de verhouding tussen stedelijk groen, water en bebouwing in de wijk zodanig ontworpen dat een goede aansluiting ontstaat zowel met de dorpskern als met het omliggende buitengebied (zie het stedenbouwkundige Masterplan voor de wijk).

Groenbeheer geoptimaliseerd

De afgelopen jaren is er veel gebeurd in het beheer van het groen binnen de gemeente Voorst bracht in 2006 een notitie uit over Optimalisatie van het Groenbeheer. Het was een tijd van bezuinigingen, de notitie constateerde dat er in en rond de kernen veel 'versleten groen' te vinden was met een lage ruimtelijke kwaliteit en hoge onderhoudskosten ("stedelijk groen in dorpsse omgevingen"). Op basis van deze notitie werd het beleid gewijzigd en in vier jaar tijd de groenstructuur in de kernen van de gemeente gerenoveerd.

Een van de doelen van de renovatie was een duidelijk verschil te maken tussen openbaar groen en particuliere tuinen; de gemeente was "teveel aan het tuinieren in de openbare ruimte". Om de ruimtelijke kwaliteit te verhogen werd de nadruk gelegd op hagen, gazons en bomenlanen. Het mooie en diverse bestand aan bomen in de dorpskom kreeg een prominente rol in de openbare ruimte.

Naar ecologisch beheer

De laatste jaren is het besef gegroeid dat de groenstructuur veel meer te bieden heeft dan alleen esthetische kwaliteit. In het Addendum bij de Nota Duurzaamheid (zie hieronder) koos de gemeenteraad expliciet voor een natuurlijker en ecologisch beheer van het openbare groen. Om alvast enige vorm te geven aan de uitvoering van dit, voor Voorst nieuwe, beheer zijn de laatste jaren op veel plaatsen in gazons bollenstroken aangeplant, met voor insecten interessante bollen. Dit wordt ook door de bewoners zeer gewaardeerd. Daarnaast beheren wij een aantal locaties op een ecologische wijze, voorzien ze van duurzame beplanting en een groter aantal soorten. Wij experimenteren met het inzaaien van bloemenmengsels in ruw gras. In de bestekken wordt nu opgenomen dat

we werken volgens de Gedragscode bestendig beheer en onderhoud (van Stadswerk). De medewerkers van de buitendienst zijn hierin bijgeschoold. Ze kiezen bij het maaien van bermen en sloten de maaiperiodes zorgvuldig en laten het maaisel een aantal dagen liggen zodat zaden achterblijven en dieren kunnen ontsnappen. Ook het knippen van (meidoorn) heggen in het IJssellandschap wordt pas uitgevoerd wanneer de vogels zijn uitgebroed.

De gemeente Voorst staat met deelname aan deze groencompetitie aan de vooravond van een nieuw, op de toekomst gericht groen- en natuurbeheer. De eerste stapjes naar een ander beheer zijn gemaakt. De komende jaren gaan we samen met burgers de slag maken om onze mooie groene gemeente duurzamer in te richten. Meer aandacht voor soortenrijkdom, meer natuurlijke beplantingen, meer natuurlijke processen ondersteunen door hiervoor de juiste uitgangspunten te creëren en de nadruk in het beheer verleggen van sturen naar begeleiden.

LANDSCHAP, ECOLOGISCHE KWALITEIT EN BIODIVERSITEIT

De leidraad voor beheer, behoud en vernieuwing van het landschap in de gemeente is het Landschapsontwikkelingsplan Van Veluwe Tot IJssel.

In 2009 opgesteld voor de drie gemeenten Epe, Heerde en Voorst. In dit omvangrijke plan worden alle landschapstypen beschreven die te vinden zijn in de brede strook tussen de hoge zanden van de Veluwe en de rivier. Per landschapstype formuleert het LOP mogelijkheden om de karakteristieke kwaliteiten te versterken.

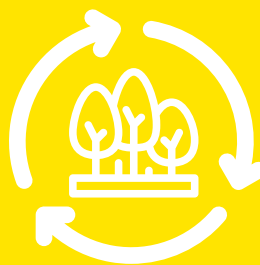
Over de ‘kampontginningen’ ten noordwesten van Twello zegt het LOP bijvoorbeeld:

“Het kampenlandschap ten noordwesten van Twello is regionaal een bijzonder en aantrekkelijk landschap. Ten westen van de IJssel is dit een weinig voorkomend landschap, in de Veluweregio is het zeldzaam. Grote delen van dit gebied zijn ontwikkeld tot landgoederenzone en deze groene kwaliteit zal met dit plan uitgebreid worden over het hele kampenlandschap. Dit wordt gerealiseerd door binnen bestaande functies, nieuwbouw en functieverandering, de opduikingen sterk te laten vergroenen.”

(LOP Van Veluwe tot IJssel, pagina 93)

In de uitvoering van het LOP wordt karakteristieke beplanting beschermd via de gemeentelijke kapverordening en het aanlegvergunningenstel. Zo wordt in het Bestemmingsplan Buitengebied bijvoorbeeld voorkomen dat poelen worden gedempt, historische gronden worden diepgeploegd en kenmerkende slotenstructuren verdwijnen door demping.

Bewoners worden actief in het landschapsbeheer

De gemeente beheert in het buitengebied een groot aantal landschapselementen zoals sloten, singels, hagen, bomen, bosjes en boomgaarden. Daarbij is een eerste stap gemaakt naar een meer ecologisch en extensief beheer. Overhoeken en singels worden met rust gelaten en waar sloten of greppels geen functie hebben, worden struwelen van braam en wilg ondersteund in ontwikkeling.

 Minstens zo belangrijk is het betrekken en enthousiasmeren van bewoners om zelf de kwaliteit van hun omgeving te verhogen. Dat kreeg vorm vanaf 2010 met bewustwording (de actie Een mooier buitengebied maken we samen!), gevolgd door zeer succesvolle acties om meer streekeigen heesters, hagen en bomen te laten planten en de ecologische waarde van tuinen en landerijen te vergroten (Dorpen in het groen). Vervolgens ontstond bij bewoners behoefte aan gerichte informatie over het onderhoud van bijvoorbeeld hoogstamfruitbomen en poelen. Daaruit is nu de actie 'Alles van het landschap' voortgekomen.

 De impact van dit soort initiatieven, vaak opgezet samen met Stichting Landschapsbeheer Gelderland, is groot. Mede door deze acties is de gemeente verrijkt met kilometers aan houtwallen en hagen, honderden bomen met een grote ecologische waarde (hoogstamfruit, knotbomen), singels en vogelbosjes. Het maatschappelijke effect is zo mogelijk nog groter. Deze projecten vergroten de sociale cohesie en laten bewoners zien welke rol zij zelf kunnen spelen bij het behouden van de landschapskwaliteit. Mede door het oprichten van groepen als de poelenwerkgroep en de 'hoogstamfruitbrigade' zijn nu honderden bewoners direct betrokken. De gemeente kan op zijn beurt een beroep doen op de deskundigheid die de vrijwilligers opbouwen.

Zo wordt bij de aanplant van nieuw groen eerst overlegd met de Imkersvereniging Voorst welke soorten waardevol zijn voor bijen.

Beschermde gebieden: het Gelders Natuurnetwerk

 Direct oostelijk van Twello liggen de uiterwaarden van de IJssel, onderdeel van het beschermde gebied Natura 2000 Rijntakken. Dit deelgebied omvat de rivier, de aanliggende oeverwallen en de uiterwaarden. De groenstructuur van Twello heeft aan de oostzijde, via de Ecologische Verbindingszone de Fliert, directe verbinding met de IJssel en met de verschillende natuurgebieden langs de rivier: zandige kalkrijke oeverwallen en rivierduinen afgewisseld met kleiige, vlakke stroomdalen.

 De Fliert en de landgoederenzone ten noordwesten van Twello maken deel uit van het Gelders Natuurnetwerk. De provincie streeft ernaar in deze gebieden nieuwe natuur aan te leggen die bestaande natuurgebieden verbindt, zodat plant en dier een groter areaal krijgen en zich beter kunnen handhaven. Particulieren, natuurorganisaties en overheden kunnen subsidie krijgen als ze een bijdrage leveren aan het Natuurnetwerk, bijvoorbeeld door landbouwgrond te 'verschralen' en om te vormen tot natuur.

Beschermde soorten

De gemeente Voorst is aangesloten bij de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en beschikt hierdoor bij ontwikkelingen over de juiste flora- en faunagegevens. Deze informatie wordt weer doorgegeven aan bewoners en ondernemers met bouwplannen.

Hoofdstuk 5

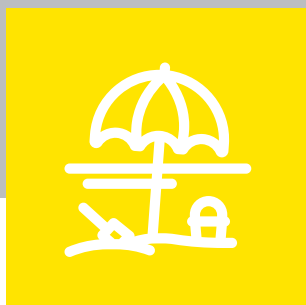
GEZONDE LEEFOMGEVING EN RECREATIE

De natuurlijke omgeving van Twello nodigt uit tot wandelen, fietsen en andere vormen van bewegen. De sociale betrokkenheid en het rijke verenigingsleven in de kernen zorgen daarbij voor een relatief grote participatie in sportieve activiteiten.

Het gezondheidsbeleid van de gemeente, samengevat in de nota Vitaal Voorst, heeft als belangrijke speerpunt het positief beïnvloeden van leefstijl en omgevingsfactoren. Gezond eten en drinken, dagelijks bewegen en regelmatig sporten moet de gewoonste zaak van de wereld worden. Hieraan wordt gewerkt met maatschappelijke partners als scholen, sport- en beweegaanbieders, huisartsen en dorpscontactpersonen. De gemeente speelt een faciliterende rol.

Ruimte om buiten te spelen is er in alle kernen en hier wordt veel gebruik van gemaakt. Zo ligt bij de Brede School De Fliert in Twello een rookvrije openbare natuurspeelplaats. Op De Groene Wig spelen dagelijks 500 kinderen buiten. Het gras krijgt geen tijd om te groeien. De Groene Wig is officieel geopend op 20 april 2018 tijdens de landelijke opening van de Koningsspelen door Z.M. de Koning in het bijzijn van Staatssecretaris Blokhuis en Richard Krajicek.

Overgewicht bij de jeugd wordt bestreden

De gemeente Voorst heeft zich in 2015 aangesloten bij de landelijke actie Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG). Naast gezonde voeding is vooral bewegen belangrijk voor de lichamelijke en mentale gezondheid. Veel kinderen en jongeren (meer dan driekwart) zijn lid van een sportvereniging en een groot percentage daarvan voldoet aan de normen voor dagelijkse beweging. Voor andere bevolkingsgroepen, die soms minder geneigd zijn om te sporten in verenigingsverband, wordt in samenwerking met inwoners en ondernemers gezocht naar kansen om de beweegparticipatie te bevorderen. Een opvallend project is bijvoorbeeld Bewegen Werkt in Voorst, waarin statushouders en cliënten vanuit andere trajecten actief bewegend werken aan doelstellingen op het gebied van gezondheid, participatie, integratie en taalontwikkeling.

Cijfers verzameld door het Kompas Volksgezondheid Noord- en Oost Gelderland laten zien dat de gemeente Voorst, ten opzichte van de omliggende regio (en zeker vergeleken met het landelijk gemiddelde) goed scoort op het gebied van bewegen en gezondheid. Zowel bij sport- en beweegaanbieders als in de buitenruimte komt jong en oud volop in beweging. Mede door de inzet van buurtsportcoaches die zich inzetten voor alle doelgroepen, met en zonder beperking, is het aanbod heel divers.

Fietsroutes en Klompenpaden

Twello ligt aan een doorgaande snelfietsroute tussen Apeldoorn en Deventer en vormt het begin van diverse fraaie en veelgebruikte recreatieve fietsroutes. Voor de wandelaars is rondom Twello een netwerk ontstaan van klompenpaden, wandelroutes door het boerenland. De routes worden aangelegd en onderhouden door groepen vrijwilligers, afkomstig uit de omgeving. Een route als

het Fliertpad, langs een eeuwenoude beek, biedt bewoners en recreanten de kans om op een actieve manier het landschap te verkennen. Klompenpaden trekken door het jaar heen veel bezoekers naar het dorp en zijn daarmee ook economisch van belang voor de gemeenschap.

Hoofdstuk 6

DUURZAAMHEID, MENS, MARKT EN MILIEU

Duurzaamheid is een belangrijk thema voor de gemeente Voorst, ook om het landschap, het fundament van onze identiteit, te beschermen tegen de gevolgen van klimaatverandering. De gemeente voert dan ook een doelgericht beleid gericht op verduurzaming. In het Addendum bij de Nota Duurzaamheid uit 2016 komen vanuit een brede visie op het begrip 'Duurzaamheid' 26 concrete maatregelen aan de orde. De maatregelen sluiten aan op het Gelders Energieakkoord en op de plannen van de Cleantech Regio (de nieuwe naam voor de Stedendriehoek waar de gemeente in ligt).

De gemeente Voorst heeft de ambitie om energieneutraal te zijn in 2030 en aardgasloos in 2050. Het doel om energieneutraal te worden is haalbaar wanneer we erin slagen 40% energie te besparen en vervolgens de overige 60% duurzaam op te wekken met zonnepanelen op daken, bodemwarmte maar ook grootschalige opwekking van duurzame energie. Geheel energieneutraal worden vraagt aanzienlijk meer. De geplande aanleg van een groot zonnepark (35 hectare) langs de A1 bij Wilp gaat voldoende duurzame stroom opleveren voor circa 9000 huishoudens in de gemeente. De gemeente heeft tijdig richtlijnen voor de landschappelijke inpassing van zonnevelden opgesteld.

De gemeente Voorst pakt in het kader van duurzaamheid ook thema's aan als recycling en hergebruik. Daarnaast hebben we veel duurzaamheidsprojecten waarbij mensen worden betrokken met een afstand tot de arbeidsmarkt: bijvoorbeeld voor het ophalen van zwerfvuil en het beheer van bermen en open gebieden. Zonder deze inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt zou bijvoorbeeld het ecologische beheer van de bermen voor de gemeente niet haalbaar zijn.

Omgaan met extreme weersomstandigheden

Naar verwachting leidt de klimaatverandering in de komende decennia tot steeds extremer weer, met afwisselend zeer natte en zeer droge periodes. Voorst neemt met de buurgemeenten en het Waterschap Vallei en Veluwe deel aan het Samenwerkingsverband Water Oost-Veluwe en heeft ook het Regionaal Manifest Ruimtelijke Adaptatie ondertekend. In het kader van de Stresstest Klimaatadaptatie zijn testen uitgevoerd voor de thema's wateroverlast, hitte en verdroging. Ze wijzen uit dat droge periodes met name het buitengebied van de gemeente bedreigen terwijl we de bebouwde kom weerbaarder moeten maken voor heftige regenbuien. Hittestress is in de gemeente Voorst en in Twello vooralsnog geen grote kwestie.

Bestrijden van de verdroging biedt kansen voor de natuur

Onze waterhuishouding in het buitengebied was traditioneel ingesteld op het zo snel mogelijk afvoeren van overtollig water. Nu het klimaat verandert is het zaak om het watersysteem aan te passen, zodat het ook water kan vasthouden voor lange periodes van droogte. Met het waterschap wordt onderzocht waar waterberging gerealiseerd kan worden. Binnen de gemeente Voorst zijn hier al grote stappen gezet. Zo is bijvoorbeeld de Grote Wetering voorzien van een natuurvriendelijke oever die naast berging ook ruimte geeft aan natuurontwikkeling en recreatieve wandel- en fietsroutes. Grote delen van de Fliert zijn op vergelijkbare wijze ingericht. Wij hopen voor het einde van volgend jaar ook de noordzijde van deze beek heringericht te hebben. Doelsoorten hierbij zijn de kamsalamander en de knoflookpad, die beiden ook gespot zijn in dit gebied.

In het kader van het project Ruimte voor de Rivier is in de Voorsterklei langs de IJssel een dijkverlegging uitgevoerd. In het nieuwe buitendijkse gebied ontstond naast ruimte voor de landbouw ook grootschalige natte natuur (beheerd door Landgoed Beekzicht). Het nieuwe fietspad op de nieuwe dijk biedt een prachtig uitzicht op de watervogels die hier hun plek inmiddels gevonden hebben.

In de kernen is opvang van regenwater de eerste prioriteit

Binnen de bebouwde kom wordt naar verwachting wateroverlast door heftige regenbuien een groter probleem dan verdroging. De gemeente werkt al enkele decennia aan het scheiden van regenwater en gebruikt water. Regenwater wordt bovengronds in wadi's of ondergronds in infiltratiesystemen opgevangen waarna het kan wegzakken in de ondergrond. De gemeente ontvlecht op deze wijze jaarlijks de waterstromen op circa 2 ha, samen met particuliere projecten komen we op 2,5 tot 4 ha per jaar. Ook op dit thema besteedt de gemeente veel aandacht aan het betrekken van bewoners. Waar woningen nog op de gemengde riolering zijn aangesloten kunnen bewoners kiezen voor afkoppelen, waarbij ze gratis materiaal krijgen (regenton, pvc-buizen, bladvangers, enzovoort) en desgewenst hulp bij het installeren.

COMMUNICATIE EN PARTICIPATIE

Participatie is niets nieuws voor de gemeente Voorst. Wij noemen dat samenwerken. De mentaliteit van de oude 'marken' en 'buurschappen' zit in onze genen. Dat vertaalt zich ook in de wijze waarop thema's die belangrijk zijn voor onze gemeenschap worden bediscussieerd, de manier waarop gemeentelijk beleid tot stand komt en hoe het wordt uitgevoerd.

Het beste voorbeeld is wellicht de wijze waarop de nieuwe Ruimtelijke Toekomstvisie tot stand is gekomen. Dat begon met een Denktank van deskundige bewoners. Zij formuleerden op welke thema's het ruimtelijk beleid zich moest toespitsen en zagen daarbij participatie van bewoners en ondernemers als cruciaal middel om de kwaliteit van het beleid te verhogen. De Denktank noemde als uitdagingen voor de gemeente onder andere:

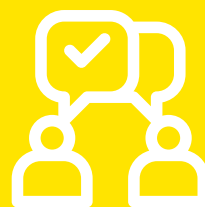
- Betrekken en meenemen van burgers in ieder proces van verandering
- Geloven in de kracht van burgers.
- Vroegtijdig signaleren van ontwikkelingen en daarop inspelen.
- Veranderingen zien als kansen.

De voorzet van de Denktank werd ingevuld tijdens een reeks expertisetafels en discussieavonden. Daarvoor werden inwoners uitgenodigd, maar ook ondernemers en andere stakeholders. Tijdens deze bijeenkomsten werden de prioriteiten van het ruimtelijk beleid steeds scherper geformuleerd. Vervolgens werden de conclusies bekrachtigd door het college en door de gemeenteraad.

Een vergelijkbare werkwijze wordt op kleinere schaal gehanteerd waar kernen binnen de gemeente nadenken over hun toekomst. Zie bijvoorbeeld de wijze waarop de kleine kern Teuge, vlakbij Twello, een toekomstvisie en een Kanskaart heeft ontwikkeld:

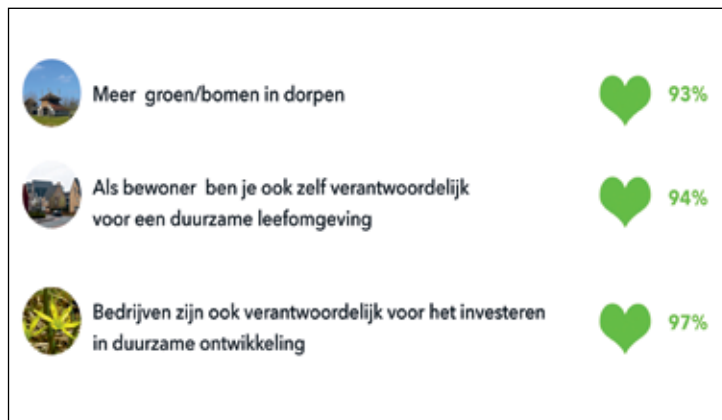
“We gaan de vleugels uitslaan”

Een app voor de burger

In het participatietraject rond de Ruimtelijke Toekomstvisie hebben wij een nieuw instrument ingezet: een app waarmee mensen kunnen aangeven wat ze van een ontwikkeling vinden: positief (klik op het hartje) of negatief (klik op het kruisje). De gebruikers kregen vijftig stellingen voorgelegd waarop ze konden reageren. Met deze app werd een bredere doelgroep betrokken bij de Ruimtelijke Toekomstvisie en konden bewoners op een laagdrempelige manier hun mening kenbaar maken.

Ruim 10% van de bevolking maakte gebruik van deze mogelijkheid om hun mening te geven. Enkele duidelijke uitkomsten:

Online dorpsplein

Elke kern in de gemeente Voorst krijgt een eigen digitaal dorpsplein. Bewoners kunnen daar informatie vinden over alles wat er gebeurt in hun eigen kern en in de rest van de gemeente. Het ultieme doel van Kijk in de Kernen is om de samenleving veiliger, leuker en gezelliger te maken, doordat mensen elkaar makkelijker ontmoeten, beter leren kennen en meer samen gaan doen.

Handelen vanuit de bedoeling

De manier van werken van het gemeentelijk apparaat wordt toegesneden op 'handelen vanuit de bedoeling', waar het de burger of ondernemer echt om te doen is. Een interne brochure stelt: "Wat is de vraag achter de vraag? Dus niet starten vanuit de regels, procedures en werkafspraken, maar vanuit de kern. "Hoe wordt de ander beter van mijn handelen?" Dat vraagt om creatief zoeken naar oplossingen. Regels en werkafspraken bieden houvast, maar vormen niet het vertrekpunt. Gesprekken over een vergunning of een subsidie gaan dan over de vraag wat de burger met zijn verzoek echt wil bereiken en over de ruimtelijke kwaliteit.

Zonnebloem als symbool

Het motto van deze nieuwe aanpak in de gemeentelijke organisatie luidt: "de beste structuur is een flexibele en zo klein mogelijke structuur". Als symbool voor de platte organisatie wordt de zonnebloem voorgesteld: "Dat aanpassen, de externe gerichtheid en die wendbaarheid, zoals de zonnebloem meedraait met de zon, dat zit in onze cultuur."

Colofon

Dit is een uitgave van:

Gemeente Voorst
Postbus 9000
7390 HA Twello
www.voorst.nl

Mei 2018

Fotoverantwoording:

Cover: Wim Weenink
Pagina 3: Stichting Landschapsbeheer Gelderland
Pagina 5: Nanda Gilden (2x)
Pagina 6: Thijs de Boer
Pagina 7: Erik Geven
Pagina 8: Ali den Boer
Pagina 11: Erik Geven
Pagina 12: Erik Geven
Pagina 13 (boven): Nationale Beeldbank
Pagina 13 (onder): Erik Geven
Pagina 14/15: Erik Geven (2x)
Pagina 16: Nationale Beeldbank
Pagina 16/17: Ali den Boer
Pagina 19 (l.o. + r.o.): Ali den Boer
Pagina 19 (r.b.): Nationale Beeldbank
Pagina 20: onbekend

Pagina 23 (r): Nationale Beeldbank
Pagina 23 (l): Stichting Landschapsbeheer Gelderland
Pagina 24: Bibi Veth
Pagina 25: Thijs de Boer
Pagina 26 (b + l.o.): Ingrid de Croon
Pagina 26 (r.o.): Erik Geven
Pagina 27: Thijs de Boer
Pagina 28: Jort Roeterd
Pagina 29 (r.b.): Nationale Beeldbank
Pagina 29: (r.o.): Mark Huser
Pagina 31 (b): Volker Koudijs
Pagina 31 (l.o.): Nanda Gilden
Pagina 31 (r.o.): Jort Roeterd
Pagina 32: Lucas Harbers
Pagina 35: Stichting Landschapsbeheer Gelderland
Overige foto's: gemeente Voorst

Wilt u meer achtergrondinformatie lezen?

Bekijk dan de digitale versie van dit document via www.voorst.nl/EntenteFlorale2018.

Via vele deeplinks in het document vindt u interessante en inspirerende achtergrondinformatie!

